

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Ивона Карачорова

по конкурса за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ,
обявен в бр. 7 от 20.01.2017 г. на „Държавен вестник”
за нуждите на Секцията за история на българския език
в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин” - БАН

Кандидат: Кирил Първанов Кирилов

Гл. ас. д-р К. Кирилов завършва специалността „Българска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1998 г. През същата година постъпва на работа в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ в Секцията за българска диалектология – филолог-специалист (до 1999 г.), научен сътрудник III-I степен (до 2011 г.), главен асистент (до момента). През 2008 г. защитава докторска дисертация на тема „Префиксната перфективация в историята на българския език“. Специализирал е в Будапещенския университет „Лоранд Йотвьош“, Виенския университет, Института по славистика „Ян Станислав“ при Словашката АН. Има квалификации по английски и по френски език в СУ „Св. Климент Охридски“.

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ К. Кирилов участва с 31 публикации в областта на историята на българския език, лингвистичната география, диалектната лексикология и лексикография, етнолингвистиката – 5 книги, от които 3 в съавторство, 1 студия и 25 статии.

Обект на научния интерес в областта на историята на българския език на К. Кирилов са историческите процеси в групата на глаголите за движение. Цялостния им исторически развой той разглежда в монография, което е първото пълно проучване на тази група глаголи в научната литература. Изследват се еднокоренните старобългарски глаголи за движение, които влизат в опозицията *конкретна насоченост: неконкретна насоченост* на глаголното действие, всички техни префигирани производни и итеративите с удължена

степен на коренната гласна. Лексикалният материал е ексцерпиран от лексикографски източници, речници-индекси на отделни ръкописи, регионални диалектни речници на български говори зад граница, архива на българския диалектен речник. Така подобреният материал и добре избраната методология позволяват на автора да проследи промените при отделни глаголи, както и на граматическите категории. Обръща се внимание на причините за промяната на значението на някои глаголи, за изчезването на други, както и на противопоставянето *насоченост-ненасоченост* на глаголното действие при моторните глаголи. Важно и аргументирано е предположението на автора за начина, по който това противопоставяне, характерно за малоброен клас глаголи, може да засегне и някои техни производни, а после да обхване всички глаголи, но вече като *завършеност:незавършеност*.

В редица публикации К. Кирилов разглежда и отделни проблеми на глаголите за движение. Анализира и обяснява изчезването на противопоставянето *конкретна:неконкретна насоченост* по наблюдения над старобългарските еднокоренни глаголи за движение и техните префигирани производни, които влизат в опозицията. Въз основа на материал от различни периоди от историята на българския език, ексцерпиран от речници и архивни текстове, авторът проследява историческия развой на старобългарските непрефигирани глаголи за движение, които влизат в опозицията *определеномоторни:неопределеномоторни* глаголи. Занимава се и с появата и развой на вторичните имперфективи при глаголите за движение, както и при старите глаголи за състояние. Той изследва и друг процес при моторните глаголи, които влизат в опозицията *насоченост:ненасоченост* на глаголното действие – формирането на видовата опозиция. В тази връзка прави и предположение за причините за трансформирането ѝ в опозицията *завършеност:незавършеност*. Проучва историческия развой и на друга група глаголи – каузативните, в сравнение с унгарските каузативи и с фактитивния залог във френския език. Специално разглежда о-итеративите и вторичните имперфективи с наставка –а- в Берлинския сборник. Изучава и отделни глаголи от синхронна и диахронна гледна точка – със значение *обичам, владеея/овладеея/овладявам* и *обладая/обладавам*.

В областта на историята на езика е и монографията на К. Кирилов „Префиксната перфективация в историята на българския език“ (2010) – издание на докторската му дисертация. Това изследване е първият опит да се проследи префиксаното видообразуване

в българския език от старобългарската епоха до наши дни, като се привличат данни и от българските диалекти. Обект на изследване са глаголите, чиито корени са засвидетелствани в класическите старобългарски паметници. В труда се описват, класифицират и проследяват в развитие префигираните перфективни глаголи в българския език въз основа на лексикографски източници и архива на българския диалектен речник.

К. Кирилов е един от малкото специалисти в областта на лингвистичната география у нас и е участник в колективите, подготвили двата тома с български материали на Общославянския лингвистичен атлас, първият от които получи наградата „Книга на годината“ на Института за български език за 2015 г.

Безспорни са постиженията му в областта на диалектната лексикология и лексикография. Той е един от авторите на изследване, което получи висока оценка от професионалната общност – „Еркеч – паметта на езика. Традиции и устойчиви тенденции в един архаичен български говор – говора на село Еркеч (днес Козичино), Поморийско“ – описание на един изключително интересен български говор, придружено с речник, който предлага в лексикографски вид диференциалната лексика на еркекия диалект. К. Кирилов пише и за отделни названия в родопските говори – на явлението „говорене на сън“, следа от диво животно, клевета. В македонските говори го интересува съдбата на старите каузативни глаголи.

Сред научните интереси на Кирилов са и проблеми на етнолингвистиката. Изследва концепта *богатство* в старобългарския език, както и концепта *кражба* в лингвокултурата на жителите на Еркеч. Във вярванията на същото село той открива и характеризира непознат досега персонаж от българската демонология – баба Виренка, описва и образа на вещицата в представите еркечани и въобще в българския югоизток.

Доказателство за широкия обхват на интересите на К. Кирилов е статията, посветена на маргиналните общности в разказите на писателя Димитър Томов.

Участвал е в 16 конференции, от които 3 международни. Регистрирани са 17 цитирания на негови трудове.

От 2010 г. К. Кирилов е хоноруван асистент по старобългарски език и история на българския език във Факултет „Славянски филологии“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Работил е и като консултант в Департамента за езиково обучение към СУ. Впечатляваща е проектната дейност на кандидата – участва в четири проекта, посветени на българските

диалекти, от които два са международни, както и в четири проекта, свързани с историята на българския език. Поема организаторската и координаторска работа по ОП „Студентски практики“ в Института за български език, като лично той ръководи практиката на 50 студенти от български университети.

Научната продукция и дейността на гл. ас. д-р К. Кирилов го представя като изявен млад учен с широки интереси и постижения в различни области на езикознанието, с активно участие в научния живот на професионалната общност, с преподавателски опит, което го прави достоен кандидат за академичната длъжност „доцент“, за което ще гласувам убедено.

доц. д-р Ивона Карачорова
член на научното жури

